

Innst. S. nr. 34

(2000-2001)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om å innføre lovbestemmelser som medfører at flyktninger som er bosatt i en kommune med integreringstilskudd ikke kan gis offentlig økonomisk støtte til livsopphold dersom de bosetter seg i en annen norsk kommune

Dokument nr. 8:73 (1999-2000)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag slik at flyktninger som er utplassert i en norsk kommune med statlig integreringstilskudd ikke kan gis offentlig økonomisk støtte til livsopphold dersom de bosetter seg i en annen norsk kommune."

Forslagsstilleren viser i sin begrunnelse til at staten i dag bruker betydelige økonomiske midler via integreringstilskudd på kr 290 000 over en 5-års periode på å utplassere flyktninger i norske kommuner til bosetting, og det settes også inn betydelige ressurser på å motivere norske kommuner til å ta imot flyktninger medfølgende statlig integreringstilskudd. Imidlertid er det eksempler på at slike flyktninger allikevel flytter til en annen kommune, særlig Oslo, til venner og kjente fra hjemlandet basert på at den nye kommunen er forpliktet til å utbetale stønad til livsopphold, samt sikre vedkommende bolig.

Denne ukontrollerte og uplanlagte tilflytning til en annen kommune, særlig Oslo, medfører betydelige problemer for tilflyttingskommunen og også et press på boligprisene. Denne utflytting fra plasseringskommunen og til en tilflyttingskommune bidrar også til å vanskeliggjøre flyktningenes integrering i samfunnet.

Myndighetenes politikk med å spre flyktningene til mange kommuner når det gjelder bosetting undermineres også av den relativt frie adgang til andre kommuner enn utplasseringskommunen.

Forslagsstilleren mener at myndighetene lett kan gjennomføre sin egen politikk ved å innføre bestemmelser i lovverket som gjør det umulig for en flyktning å motta økonomisk støtte fra det offentlige i andre

kommuner enn den vedkommende ble utplassert for bosetting i.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Inger Lise Balandin, lederen Berit Brørby, Odd Eriksen, Aud Gaundal og Leif Lund, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, fra Høyre, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg, fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, og fra Sosialistisk Venstreparti, Helge Bjørnsen, vil peke på at de fleste som får asyl eller opphold på humanitært grunnlag i Norge blir i dag bosatt etter at Utlendingsdirektoratet (UDI) har inngått avtale med enkelte kommuner. Noen flyktninger bosetter seg på eget initiativ, uten at det er inngått en avtale mellom UDI og kommunen.

Flertallet viser til at staten gir et tilskudd til oppholdskommunen, uavhengig av om den enkelte flyktning har bosatt seg på eget initiativ eller etter avtale mellom staten og kommunen. Flertallet viser videre til at dette er et tilskudd til oppholdskommunen og ikke til den enkelte flyktning. Tilskuddet er i dag på kr 300 000 fordelt over 5 år og utbetales til den kommune flyktningen til enhver tid oppholder seg i.

Flertallet mener at valg av bosettingskommuner må sees i forhold til målet om at den enkelte flyktning raskest mulig kommer i arbeid eller utdanning. Flertallet viser til at noen ganger er det åpenbart at hyppige flyttinger både vanskeliggjør kommunens arbeid med å tilrettelegge for arbeid og utdanning og den enkeltes mulighet til å greie seg selv. Da er flyttingen

et problem. Flertallet viser videre til at denne problemstillingen er vurdert tidligere. I 1994 la en arbeidsgruppe nedsatt av Kommunal- og arbeidsdepartementet frem en rapport om "Tiltak for å begrense sekundærflytting" for flyktninger i integreringstilskuddsperioden. Som et resultat ble det laget en ny bestemmelse i forskriften om utenlandske statsborgeres rett til sosialhjelp § 1-2a.

Flertallet viser til at det sentrale i denne forbindelse er den enkeltes rett til fritt å velge hvilken kommune de vil oppholde seg i, men ingen ubetinget rett til støtte og hjelp i en ny kommune hvis et relevant tilbud allerede er etablert i den første bosettingskommunen. Flertallet mener spørsmålet om hvordan utvelgelse av førstegangsbosettingssted kan redusere behovet for andregangsbosettinger, bør vies mer oppmerksomhet i det videre arbeidet med integreringspolitikken, og vil komme tilbake til dette i forbindelse med den varslede stortingsmeldingen. Flertallet mener det ikke vil være fornuftig å innføre bestemmelser som gjør det umulig for flyktninger å flytte dit de kan få arbeid eller utdanning, selv om de i en overgangsperiode kan trenge hjelp. Flertallet vil på den bakgrunn ikke bifalle Dokument nr. 8:73 (1999-2000).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti viser til at dagens regler innebærer at flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag ikke har rett på støtte til livsopphold i andre kommuner enn den som er den primære bosettingskommunen i de fem årene kommunen mottar integreringstilskudd. Disse medlemmer er enig i at dette bør være hovedregelen. Det er viktig for ansvarsdelingen mellom kommuner at ikke enkelte kommuner ufrivillig må ta en uforholdsmessig stor del av ansvaret for integreringen av flyktninger gjennom rebosetting av flyktninger som ikke er selvhjulpne. Med et styrket opplegg for integrering gjennom lønn i arbeids- og opplæringstiden fra bosettingstidspunkt, slik Stortinget tidligere har signalisert støtte til gjennom utstrakt forsøksvirksomhet, vil dette være enda viktigere enn i dag. Disse medlemmer mener likevel det må være en mulighet til skjønnsmessig å innrømme hjelp til livsopphold for personer som har særlig sterke grunner for å ønske å skifte bosted, og vil derfor gå imot dokumentets forslag. Disse medlemmer har registrert at det hyppig forekommer overprøvinger av kommunenes vedtak om å nekte livsopphold i disse sakene.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener denne praksisen bør strammes opp, og vil be departementet gjennomgå reglene for å redusere mengden overprøvinger av kommunale vedtak i disse sakene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Sosialistisk Venstreparti vil videre understreke at det kan stilles spørsmål ved om arbeidet for utvelgelse av bosettingskommuner er godt nok når det

foregår en stor grad av andregangsbosettinger slik vi ser i dag. For enkelte flyktningegrupper er tilflyttingen spesielt til Oslo etter noen år så hyppig at det kanskje ville vært enklere å planlegge bedre hvis det var lagt mer vekt på eksisterende tilknytning, som familie, allerede ved førstegangsbosetting.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Lodve Solholm og Thorbjørn Andersen, vil vise til "Notat fra Stortingets utredningsseksjon", datert 29. november 1999 (inntatt på side 2, 3 og 4 i Dokument nr. 8:73 (1999-2000)), hvor det står skrevet at de fleste flyktninger som blir bosatt i nord, først og fremst tenker på å flytte sørover så raskt som mulig.

Disse medlemmer vil videre påpeke at det etter den nye forskriften "Forskrift om utenlandske statsborgeres rett til sosialhjelp" kom, har antall sekundærflyktninger blitt begrenset. Likevel er det flere kommuner som har en sterk tilflytting av sekundærflyktninger, noe som etter "Notat fra Stortingets utredningsseksjon", datert 29. november 1999, skyldes følgende:

- At fylkesmannen overprøver kommunens vedtak.
- At flyktningene "klorer" seg fast over en lengre periode og at det derfor er urimelig å sende dem tilbake til opprinnelig kommune.

Disse medlemmer vil videre vise til tallmaterialet fra NIBR, Notat 1998:27 om sekundærflyktninger, som det er referert til i det nevnte notatet fra Stortingets utredningsseksjon. Dette tallmaterialet viser at folketallet i Oslo økte med 6 226 i perioden 1990-1996.

Disse medlemmer vil påpeke at staten bruker betydelige midler via integreringstilskuddet som beløper seg til en sum på kr 290 000 over en periode på 5 år. Men allikevel er det mange eksempler på at flyktninger ikke blir i de kommunene hvor de først er utplassert, men isteden flytter til sentrale strøk som allerede er tungt belastet med flyktninger og sekundærflyktninger. Dette viser at ordningen i dag ikke fungerer tilfredsstillende, og at det er behov for endringer.

Disse medlemmer vil også påpeke at sekundærflyttingen vanskeliggjør mulighetene for en effektiv og rask integrering, da flyktningene som reiser fra plasseringskommunene som oftest trekker mot sentrale strøk og sine egne landsmenn. Dette minsker mulighetene for en rask integrering, samt at det skaper store problemer for de kommunene som får ansvar for denne voksende gruppens integrering.

Disse medlemmer viser for øvrig til argumentasjonen i dokumentet med vedlegg, og vil på bakgrunn av dette fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag slik at flyktninger som er utplassert i en norsk kommune med statlig integreringstilskudd ikke kan gis

offentlig økonomisk støtte til livsopphold dersom de bostetter seg i en annen norsk kommune."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag slik at flyktninger som er utplassert i en norsk kommune med statlig integreringstilskudd ikke kan gis offentlig økonomisk støtte til livsopphold dersom de bostetter seg i en annen norsk kommune.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader til dokumentet og ber Stortinget treffe slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:73 (1999-2000) - forslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om å innføre lovbestemmelser som medfører at flyktninger som er bosatt i en kommune med integreringstilskudd ikke kan gis offentlig økonomisk støtte til livsopphold dersom de bosetter seg i en annen norsk kommune - bifalles ikke.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 16. november 2000

Berit Brørby
leder

Leif Lund
ordfører

Erna Solberg
sekretær